

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 987

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 januari 2013

Door middel van deze brief wil ik de Tweede Kamer informeren over het oordeel van de Europese Commissie over de ingediende plannen voor herstructurering voor Groep 2 banken in het kader van het steunprogramma van het ESM voor de Spaanse bankensector. Ik verwijs hierbij ook naar bijgevoegde verklaring van de Europese Commissie.¹ Deze groep bestaat uit banken die publieke steun nodig hebben omdat deze een dusdanig kapitaaltekort hebben dat zij dit niet zonder publieke steun kunnen aanzuiveren. Goedkeuring van deze plannen door de Europese Commissie is een vereiste voor uitkering van de tweede tranche in het kader van het Spaanse bankenprogramma. Daarnaast wil ik de Tweede Kamer informeren over de implementatie door Spanje van de maatregelen voor de bankensector in het kader van het steunprogramma van het ESM voor de Spaanse bankensector. De *Board of Directors* van het ESM zal op 21 januari een formele beslissing nemen over de uitkering van de tweede tranche aan steun.

Voorgeschiedenis

Zoals toegelicht in de brief «Spaans programma voor bankensteun» (d.d. 11 juli 2012 met Kamerstuk 21 501-07, nr. 932), bestaat de aanpak voor de Spaanse bankensector uit drie fases. In de eerste fase werd een waardering gedaan van de boekhoudkundige en economische waarde van de activa op de boeken van de individuele banken. Ook zijn er stresstesten uitgevoerd op basis van deze waardering. Deze fase is reeds afgerond. Deze *bottom-up* stress test concludeerde dat er een kapitaaltekort bestaat 59 miljard euro bij de onderzochte banken. In de tweede fase is gestart met het vaststellen van plannen voor herstructurering of afwikkeling van Spaanse banken, inclusief het opschonen van bankbalansen. In de laatste fase zal op basis van deze plannen de komende maanden de uitvoering van herkapitalisatie, herstructurering en afwikkeling plaatsvinden. De laatste twee elementen lopen deels parallel aangezien de banken op basis

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

van de doorlichting in verschillende groepen zijn verdeeld. Hierdoor verschilt het tempo van de trajecten.

Een eerste groep van banken die publieke steun nodig heeft, bestond uit alle banken die reeds staatssteun ontvangen via het Spaanse Fonds voor Ordelijke Herstructurering van Banken (FROB). Het gaat hierbij om de volgende banken: BFA-Bankia, Catalunya Banc, NCG Banco en Banco de Valencia. Op 29 november 2012 heeft de ESM *Board of Directors* de uitkering van de eerste tranche, voor deze eerste groep van banken in het kader van het Spaanse bankenprogramma goedgekeurd. Ik verwijs hierbij naar de brief aan de Tweede Kamer over de eerste voortgangsrapportage Spanje (d.d. 28 november 2012, met Kamerstuk 21 501-07, nr. 970). Na deze goedkeuring is de eerste tranche van in totaal 39,468 miljard euro op 11 december 2012 aan het FROB uitgekeerd.

Goedkeuring plannen voor herstructurering en tweede tranche uit het Spaans bankenprogramma

Op 20 december 2012 heeft de Europese Commissie de herstructureringsplannen van de Groep 2 banken (Liberbank, Caja3, Banco Mare Nostrum en Banco CEISS) goedgekeurd. De plannen zorgen er volgens de Europese Commissie voor dat de banken op lange termijn levensvatbaar zijn, de banken en haar belanghebbenden adequaat bijdragen aan de kosten en er voldoende garanties zijn om verstoringen op mededinging te beperken. In totaal is de publieke financieringsbehoefte voor deze vier banken 1,865 miljard euro. Dit is lager dan de in de stress test vastgestelde 6,3 miljard euro. Dit verschil wordt verklaard door een aantal *burden sharing* maatregelen die verder worden toelicht onder de conditionaliteit financiële instellingen. Goedkeuring van deze plannen door de Europese Commissie is een vereiste voor uitkering van de tweede tranche uit het Spaanse bankenprogramma.

Naast de goedkeuring van de herstructureringsplannen heeft de Europese Commissie ook een tussentijdse rapportage opgesteld om te toetsen of Spanje nog steeds voldoet aan de conditionaliteit zoals vastgesteld in de *Memorandum of Understanding* (MoU). De tweede volledige voortgangsrapportage wordt verwacht na de tweede voortgangsmismissie die eind januari plaats zal vinden. In de tussentijdse rapportage concludeert de Europese Commissie dat het programma nog steeds grotendeels op schema ligt. De rapportage is op moment van schrijven niet openbaar. Hierna wordt nader ingegaan op de verschillende conditionaliteiten.

Conditionaliteit financiële instellingen

De herstructureringsplannen van de Groep 2 banken richten zich voornamelijk op de kern bankactiviteiten (retail en MKB financiering) en geografische ligging (historische regio's) en het herstel van solvabiliteit, winstgevendheid en liquiditeit in de komende vijf jaar. Deze plannen zullen moeten leiden tot kleinere banken die minder risico lopen. Zoals gezegd zal aan deze groep banken een bedrag van 1,865 miljard euro ter beschikking komen, wat lager is dan de in de stress test vastgestelde 6,3 miljard euro. Dit verschil wordt veroorzaakt door een aantal factoren. Ten eerste wordt 2 miljard euro van de vermindering van de kapitaalbehoefte bepaald door de mate van *burden sharing* zoals volledige *bail-in* van de aandeelhouders en verplichte *bail-in*/conversie naar aandelen van achtergestelde schuld. Ten tweede wordt circa 1 miljard euro van de vermindering veroorzaakt door de overdracht van problemleningen aan de *bad bank*. De laatste circa 1 miljard euro wordt veroorzaakt door de verkoop van onderdelen.

Het afwikkelvehikel voor slechte leningen, de zogenaamde *bad bank* (Sociedad de Gestión de Activos Procedentes de la Reestructuración», afgekort als SAREB) is nu operationeel. Er is echter nog een aantal operationele uitdagingen waaronder het opstellen van een goed bedrijfsvoeringplan. De *bad bank* wordt gekapitaliseerd door de Spaanse overheid (49%) en private partijen². Het kapitaal van de *bad bank* bestaat voor 25% uit eigen vermogen en 75% uit achtergestelde leningen en zal 8% van het balanstotaal bedragen.

Daarnaast merk ik op dat de groep 3 banken (Ibercaja en Banco Popular) zichzelf volgens plan hebben kunnen voorzien van aanvullend kapitaal zonder de hulp van de overheid.

Concluderend, de totale kapitaalbehoefte van de Spaanse banken is lager dan geïdentificeerd in de stress test. In de stress test werd een kapitaalbehoefte van 59 miljard euro geïdentificeerd; het totaal uitgekeerde bedrag zal uitkomen rond de 41 miljard euro. De vermindering van de kapitaalbehoefte wordt onder andere veroorzaakt door de *burden sharing* (13 miljard euro), de verkoop van onderdelen en de kapitaaluitgifte op de markt (5 miljard euro). De stress test hield niet expliciet rekening met de bail-in maatregelen, of met de maatregelen zoals verkoop van onderdelen of kapitaaluitgifte voor zover niet gepland voor augustus 2012.

Horizontale conditionaliteit

De horizontale conditionaliteit is van toepassing op de gehele Spaanse financiële sector, niet enkel op banken die publieke steun (zullen) ontvangen, en op het toezichtssysteem. Sinds de vorige voortgangsrapportage is, in lijn met de MoU, verdere vooruitgang geboekt op een aantal terreinen. Zo is de regelgeving en het toezicht van de centrale bank en de *governance* van spaarbanken verbeterd, is het voorzieningenraamwerk gewijzigd en zijn de financiering, financiële buffers en kapitaaleisen versterkt. Spanje heeft nu aan bijna alle gestelde horizontale conditionaliteit uit de MoU voldaan.

Conditionaliteit overheidsfinanciën en macro-economische onevenwigheden

Sinds de vorige voortgangsrapportage heeft Spanje markttoegang behouden en zijn de renteniveaus van de obligaties op de kapitaalmarkt verder afgenomen. De vooruitzichten voor de economische groei blijven echter op korte termijn negatief als gevolg van de hoge werkloosheid, de krappe financieringscondities en de consolidatiemaatregelen. Er zijn op dit moment nog geen nieuwe ramingen beschikbaar. De herfstvoorspellingen van de Europese Commissie voorzien een economische krimp van 1,4% BBP in 2013, waarbij in de tweede helft van 2013 positieve groei wordt voorspeld. Het tekort op de lopende rekening loopt verder terug en ook huizenprijzen dalen verder. In november heeft de Commissie geoordeeld dat Spanje vooralsnog effectief gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen in de buitensporigtekortprocedure (Kamerstuk 21 501-07, nr. 970).

Conclusie

Op basis van de door de Europese Commissie goedgekeurde plannen voor herstructurering en de positieve voortgang van de Spaanse

² Private aandeelhouders zijn Spaanse banken die geen overheidssteun nodig hadden (Santander, Caixabank, Banco Popular, Sabadell and Kutxabank), twee buitenlandse banken – Barclays Bank en Deutsche Bank, en twee verzekeringsmaatschappijen – Axa en een onbekende.

autoriteiten op de in de MoU gestelde conditionaliteit is Nederland voornemens in te stemmen met vrijgave van de tweede leningentranche aan steun voor de Spaanse banken. De *Board of Directors* van het ESM zal op 21 januari een formele beslissing nemen over de uitkering van de tweede tranche aan steun.

Ik hoop u voldoende geïnformeerd te hebben.

De minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem